
MEWNWELEDIAD A DADANSODDIAD DIWYDIANT

Ymfudo ac Adeiladu'r DU 2021

Cynnwys

3	Cyflwyniad
5	Cyd-destun
5	Methodoleg
6	Prif dueddiadau ystadegol
7	Profiad y cyflogwr
8	Galw cynyddol
9	System Ymfudo ar Sail Pwyntiau
10	Ymgysylltiad cyflogwr â llwybr gweithiwr medrus
11	Petruster cyflogwr ynghylch cynllun trwydded
12	Ymgysylltu â Chynllun Trefniant yr UE
13	Cefnogaeth CITB i ehangu'r gweithlu domestig

Cyflwyniad

Roedd diwedd rhyddid i symud yr UE a chyflwyno System Mewnfudo'n Seiliedig ar Bwyntiau (PBIS) bob amser yn mynd i fod yn her i'r diwydiant adeiladu.

Hyd yn oed ar ei anterth, roedd nifer y gweithwyr ymfudol yn is nag a feddylwyd yn gyffredin, sef un o bob wyth, er i hyn godi i dros hanner mewn prosiectau mawr yn Llundain. Yn ogystal, mae arolygon ymfudo blaenorol wedi dangos llai o ddibyniaeth ar weithwyr ymfudol. Fodd bynnag, mae'r amhariad a achoswyd gan y pandemig a'r adferiad anwastad dilynol yn golygu bod y newid i'r system newydd yn gwaethygu'r pwysau sgiliau y mae cyflogwyr yn eu hwynebu.

Mae cyflogwyr adeiladu wedi bod yn paratoi ar gyfer y drefn fudo newydd ers cryn amser. Dros y tair blynedd diwethaf mae nifer yr ymfudwyr sy'n gweithio ym maes adeiladu wedi gostwng 15% o dros 326,000 i ddim ond 280,000. Yn ein pedwaredd astudiaeth ymfudo, a gynhaliwyd yn 2020, gwelwom fod 40% o gyflogwyr yn bwriadu datblygu mwy o weithwyr y DU, roedd 30% yn mynd i greu mwy o swyddi PAYE, a byddai 16% yn creu mwy o brentisiaid mewn ymateb i ddiwedd rhyddid i symud o fewn yr UE. Mae'r diwydiant adeiladu wedi nodi cynlluniau manwl, o fewn Cynllun Sgiliau Diwydiant y Cyngor Arweinyddiaeth Adeiladu, ar sut y bydd yn ceisio tyfu'r gweithlu a lleihau dibyniaeth y diwydiant ar weithlu nad ydynt yn enedigol o'r DU.

Ond mae ffactorau economaidd oherwydd y pandemig, wedi tarfu ar y cynllun hwn a'i gwneud hi'n anoddach i lawer o gyflogwyr ymrwymo adnoddau i hyfforddi. Ym mis Medi 2021 roedd mynegai prisiau deunydd y Swyddfa Ystadegau Gwladol (SYG) ar gyfer 'yr holl waith' wedi cynyddu 24% flwyddyn ar ôl blwyddyn, tra canfu arolwg CITB ym mis Medi 2021 fod saith o bob deg cyflogwr wedi nodi anawsterau wrth ddod o hyd i ddeunyddiau. Mae hyn wedi cyfuno ag ymchwydd yn y galw, yn dilyn llacio cyfyngiadau COVID a phrinder sgiliau parhaus, i gyfrannu at gyflogau uwch a gwasgu ar elw i lawer o gyflogwyr. Mae data ONS yn dangos codiadau cyflog o flwyddyn i flwyddyn, gan gynnwys taliadau bonws ac ôl-ddyledion, ar eu hanterth ar + 15% ledled y wlad ym mis Mai 2021 ac yn parhau i gofnodi cyfartaledd uwch na 6% ym mis Medi 2021 yn erbyn darlleniad economi gyfan o + 4%, gan gefnogi tystiolaeth storïol bod prinder gweithwyr yn cynyddu prisiau.

Mae'r pwysau cyflog cynyddol hyn a chost gynyddol deunyddiau crai yn rhwystro gallu cyflogwyr i recriwtio a hyfforddi gweithlu medrus, yn yr un modd ag y gofynnir i'r diwydiant adeiladu fod yn gatalydd ar gyfer cynyddol ôl-COVID mewn cynhyrchiant.

Ym mis Mai 2021 canfu CITB fod nifer y prentisiaid a gyflogwyd fesul 1,000 o gwmnïau wedi gostwng traean ar anterth y pandemig (Mehefin 2020) o 487 i 332. Yn ogystal, dywedodd darparwyr hyfforddiant diwydiant a gafodd eu cyfsweld gan CITB dros y 12 mis diwethaf dro ar ôl tro mae eu prif bryder am y dyfodol oedd galw isel am hyfforddiant gan gyflogwyr.

Mae hyn yn golygu bod yr adroddiad ymfudo diweddaraf hwn yn dangos bod y pwysau sy'n gysylltiedig â diwedd rhyddid i symud yr UE yn cydreded ag eraill ar sgiliau a deunyddiau a fydd yn arwain at gostau uwch ac oedi posibl i brosiect yn y dyfodol agos. Ers ein hymchwil diwethaf ar ymfudo, sy'n ymwneud â 2019, mae CITB wedi canfod:

- **Mae nifer y gweithwyr ymfudol yn niwydiant adeiladu'r DU wedi gostwng 8.3% yn 2020 gyda 25,000 yn llai yn gweithio yn y sector nag oedd Yn 2019**
- **Gostyngodd cyfran y gweithwyr adeiladu ymfudol o dan 25 oed chwe phwynt canran o 9% yn 2019 i ond 3% yn 2020**
- **Yn Llundain, lle mae hanner y gweithlu adeiladu yn weithwyr ymfudol, gostyngodd nifer yr ymfudwyr 15% o 145,000 yn 2019 i 125,000 yn 2020.**

Mae'r llywodraeth eisïau sicrhau economi cyflog uwch, yn ogystal â pharhau i weithio gyda diwydiant i ddatblygu anghenion sgiliau adeiladu. Mae hefyd yn bwysig bod y PBIS yn gweithio'n llyfn i ddiwydiant ac yn ymateb yn gyflym i dystiolaeth ynghylch pwysau sgiliau. Mae'r Llywodraeth wedi nodi cynlluniau dro ar ôl tro i helpu'r diwydiant adeiladu i fuddsoddi mewn sgiliau, gan gynnwys trwy fesurau a gyhoeddwyd yng Nghyllideb yr Hydref. Fodd bynnag, bydd mwy o arian i gynyddu niferoedd prentisiaethau, llwybrau newydd gyda chefnogaeth cyflogwyr fel Lefelau T a swyddi galwedigaethol dan hyfforddiant, a datblygu oedolion trwy weithdai Sgiliau newydd yn cymryd amser i ddwyn ffrwyth. Yn y cyfamser, rydym yn wynebu perygl storm 'berffaith' a bydd cynnydd mewn costau oherwydd y prinder sgiliau, yr anhawster wrth recriwtio labwyr a phroblemau gyda chyflenwad deunydd parhaus yn rhwystro gallu diwydiant i fodloni'r lefelau uchel o alw.

Cyd-destun

Mae'r cyfnod rhwng diwedd 2019 a diwedd mis Medi 2021, y mae'r adroddiad hwn yn ei gwmpasu, yn cynnwys diwedd y cam trosiannol a ddilynodd ymadawiad y DU o Farchnad Sengl ac Undeb Tollau'r Undeb Ewropeaidd (UE). Roedd diwedd y cyfnod pontio, ym mis Ionawr 2021, yn nodi diwedd y rhyddid i symud o'r UE i'r DU - yr hawl awtomatig i ddinasyddion yr UE ddod i mewn i'r DU a phreswyllo heb unrhyw gyfyngiadau ar y math o swydd y gallent weithio ynddi.

Disodlwyd symud yn rhydd gan System Mewnfudo'n Seiliedig ar Bwyntiau sy'n blaenoriaethu sgiliau waeth beth yw dinasyddiaeth. Fe'i hehangwyd i gynnwys sgiliau lefel ganol ac mae ganddo drothwy cyflog is. Felly, mae'r system fewnfudo newydd yn llai ffafriol i weithwyr yr UE ac yn haws i weithwyr nad ydynt yn weithwyr yr UE gael mynediad at y system. Ar yr un pryd, achosodd y pandemig COVID-19 darfu ar deithio a masnach gydag effaith economaidd a goblygiadau anrhagweladwy i gadwyni cyflenwi a marchnadoedd llafur. Gyda gosod cyfyngiadau ar deithio, amharwyd yn ddifrifol ar deithio ac ymfudo ac mae'r darlun yn parhau i fod yn ansefydlog, yn anrhagweladwy ac yn anodd ei feintio. Fodd bynnag, arwyddion cynnar yw bod y cyfuniad o'r pandemig a Brexit wedi arwain at newid pendant ac amlwg yng nghymeriad ymfudo gyda cholyn i ffwrdd o'r UE tuag at weithwyr y tu allan i'r UE. Mae data a gyhoeddwyd gan yr ONS ym mis Tachwedd 2021 yn awgrymu er gwaethaf bod y ffigyrau i lawr ar lefelau 2019, cyrhaeddodd mwy o ymfudwyr o'r tu allan i'r UE i'r DU nag a adawodd yn 2020, tra bod ymfudo o'r UE i'r DU wedi troi'n negyddol am y tro cyntaf er 1991. Adlewyrchir y duedd hon yn y diwydiant adeiladu lle'r oedd gostyngiad o 16% yn nifer o ymfudwyr yr UE ond gostyngodd nifer yr ymfudwyr o'r tu allan i'r UE o 4% yn unig.

Methodoleg

Mae'r adroddiad hwn yn seiliedig ar adolygiad o ystadegau Arolwg Gweithlu ar gyfer 2020 yn ymwneud ag ymfudo a sector adeiladu'r DU, a gynhaliwyd ochr yn ochr â dwy drafodaeth grŵp a gynhaliwyd gydag MDs, perchnogion, a chyfarwyddwyr cwmnïau canolog a mawr.

“Mae'n gystadleuol allan yno. Rydym yn darganfod bod llawer o ddwyn yn mynd ymlaen...mae pobl yn cael cynnig swm anhygoel o arian ac yn neidio o un lle i'r llall. Mae llawer o alw a llawer o swyddi i'w llenwi.”

Cyflogwr adeiladu
yn y De Ddwyrain

Prif dueddiadau ystadegol

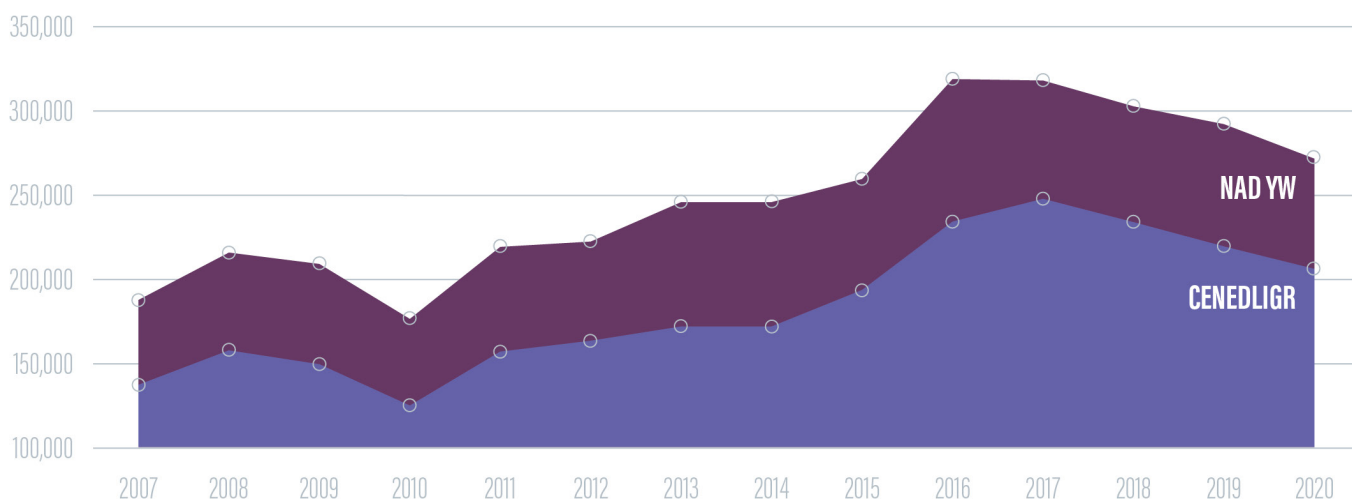
Mae maint y gweithlu ym maes adeiladu nad ydynt yn enedigol o'r DU yn lleihau.

Gostyngodd nifer y gweithwyr nad ydynt yn enedigol o'r DU yn y diwydiant adeiladu o 305,000 i 280,000 o bobl rhwng 2019 a 2020, ar anterth y pandemig. Fodd bynnag, mae hyn yn unol yn fras â thueddiadau cyflogaeth ledled y diwydiant dros yr un cyfnod, pan ostyngodd nifer gyffredinol y gweithwyr ym maes adeiladu rhwng 16 a 64 oed 175,000. Felly roedd cyfran y gweithlu adeiladu a gynrychiolwyd gan weithwyr nad ydynt yn enedigol o'r DU heb newid, ar 13.4% yn 2020, ar ôl bod yn 13.5% yn 2019.

Dros y tymor hwy, mae hyn yn ostyngiad bach yng nghynrychiolaeth gweithwyr ymfudol yn y sector. Cynyddodd cyfran y gweithwyr nad ydynt yn enedigol o'r DU ym maes adeiladu o 7.5% yn 2007 i uchafbwynt o 14.2% yn 2016, pan gynhaliwyd y bleidlais i adael yr UE, cyn gostwng yn ôl i 13.4% yn 2020.

Mae amrywiad rhanbarthol enfawr o ran y gweithlu adeiladu ymfudol yn y DU. Yn 2020, roedd hanner y gweithwyr yn Llundain yn enedigol y tu allan i'r DU. Y gyfran oedd yr uchaf nesaf yn Nwyrain Lloegr (16%) a De Ddwyrain Lloegr (13%).

NIFER O UNIGOLION NAD YDYNT YN ENEDIGOL O'R DU A CHENEDLAETHAU NAD YDYNT YN Y DU SY'N GWEITHIO YN SECTOR ADEILADU'R DU

Mae'r gweithlu adeiladu ymfudol yn llawer iau na'r gweithlu adeiladu domestig

Mae gweithwyr adeiladu ymfudol yn llawer mwy tebygol o fod rhwng 25-49 oed na dinasyddion y DU, ac yn llawer llai tebygol o fod yn 50 oed a throsodd. Fodd bynnag, gostyngodd cyfran y gweithwyr adeiladu ymfudol â chenedligrwydd y tu allan i'r DU o dan 25 oed yn sylweddol yn ystod y flwyddyn, o 9% o'r garfan hon o weithwyr i ond 3%.

Mae cyfran yr ymfudwyr sy'n gweithredu fel gweithwyr hunangyflogedig wedi gostwng

Mae tua 44% o weithwyr ymfudol yn hunangyflogedig, o'i gymharu â 37% o'r gweithlu domestig. Fodd bynnag, yn 2020 cynyddodd cyfran y gweithlu ymfudol sy'n gweithio fel gweithwyr llawn amser bum pwynt canran gyda'r gyfran a ddynodwyd fel hunangyflogedig yn gostwng yr un gyfran. Mae hyn yn nodi newid sylweddol yn statws cyflogaeth gweithwyr adeiladu ymfudol.

Profiad y cyflogwr

Mae codiadau cyflog yn cael eu profi gan gyflogwyr adeiladu oherwydd prinder gweithwyr medrus.

Dyweddodd mwyafrif y cyflogwyr y gwnaethom siarad â nhw yn Llundain a De Ddwyrain Lloegr eu bod yn profi prinder sgiliau a chostau cyflog cynyddol.

Disgrifiodd un y gyfradd fesul awr ar gyfer gweithwyr medrus fel "yn mynd tu hwnt i bob rhesymeg".

Mae data ONS yn dangos codiadau cyflog o flwyddyn i flwyddyn ar eu hanterth ar + 13.4% ledled y wlad ym mis Mai 2021, gan ategu tystiolaeth storïol bod prinder gweithwyr yn cynyddu prisiau.

Probleml arall i gyflogwyr yw ansicrwydd a fydd gweithwyr, y DU ac ymfudwyr, yn dychwelyd i'r diwydiant ar ôl COVID.

Mae'r cyflogwyr y gwnaethom eu cyfweld yn credu bod y broblem ddeublyg o godiadau cyflog a phrinder gweithwyr medrus yn gysylltiedig yn uniongyrchol â thri ffactor macro, diwedd symud yn rhydd, y pandemig, a'r galw mawr am adferiad o'r pandemig.

Ymhlith y materion a enwir gan gyflogwyr mae:

- **Cyflogau'n mynd i fyny mor gyflym fel eu bod yn colli arian ar rai swyddi. Mae hon yn broblem sy'n dechrau effeithio'n arbennig ar gyflogwyr mwy sy'n gweithio ar brosiectau tymor hir a gostiwyd cyn y codiadau**
- **Gwrthod gwaith oherwydd yr anhawster o ddenu staff a'u cadw, rhywbeth nad oeddent erioed wedi'i wneud o'r blaen**
- **Gwneud mwy o ddefnydd o asiantaethau recriwtio i fodloni eu gofynion gwaith, gan ddod â goblygiadau cost sylweddol. "Mae'n costio ffortiwn i ni mewn ffioedd asiantaeth," meddai un, gydag un arall yn disgrifio ffioedd asiantaeth fel rhai "gormodol"**
- **Mae un cyflogwr yn ystyried newid ei fodel busnes i 'reoli yn unig' ac is-gontractio'r elfennau nad ydynt yn rhai rheoli**
- **Disgrifiodd cyflogwr arall drosiant gwaith uchel gyda gweithwyr yn newid swyddi am £2-3 yr awr yn ychwanegol.**

"Yr effaith fydd na allaf ymgymryd â chymaint o swyddi ac mae'n rhaid i mi siomi fy nghleientiaid. Rwyf eisoes wedi gwrthod tair swydd yr wythnos hon, ac nid ydym byth yn gwrthod gwaith ... dwi'n meddwl mai dyna'r realiti wrth symud ymlaen. Pysgodyn bach ydyn ni mewn pwll mawr, ond rwy'n credu eich bod chi'n mynd i weld bod pobl yn mynd i gael trafferth dod o hyd i'r gwaith yn gyffredinol. Ar gyfer eu prosiectau."

Cyflogwr adeiladu yn Llundain

Galw cynyddol

Cyrhaeddodd IHS Markit / CIPS UK Construction PMI (Mynegai Rheolwyr Prynu) uchafbwynt 24 mlynedd yn gynharach eleni, gan godi i 66.3 yn dilyn cyfnod tawel mewn gweithgaredd a achoswyd gan y pandemig.

Roedd hyn yn arwydd o'r gyfradd gryfaf o dwf allbwn ers Mehefin 1997. Cynyddodd gweithgaredd adeiladu tai ar y cyflymder cyflymaf ers mis Tachwedd 2003 a chynyddodd allbwn gwaith masnachol fwyaf ers mis Mawrth 1998. Arhosodd twf gweithgaredd peirianeg sifil yn gryf hefyd. Cynyddodd cyfanswm yr archebion newydd am yr 13 mis yn olynol, tra bod cyflymder creu swyddi ymhlith y cyflymaf a welwyd dros y saith mlynedd diwethaf ac ymestynnodd amseroedd cyflenwi cyflenwyr i'r graddau mwyaf ers dechrau'r arolwg.

Yn yr un modd, dangosodd data ONS ar orchmynon newydd yn y diwydiant adeiladu iddynt gynyddu 17.6% yn Ch2 2021 o'i gymharu â Ch1 2021 a 135% o'i gymharu â Ch2 2020. Wrth edrych ymlaen, lleihaodd hyder busnes i'w isaf ers mis Ionawr, gan adlewyrchu'n rhannol bryderon ynghylch argaeledd llafur a chynaliadwyedd yr ymchwydd diweddar yn y galw.

Yn Adolygiad Cyllideb a Gwariant 2021, cydnabu'r Llywodraeth yr her sy'n wynebu'r diwydiant adeiladu wrth fodloni'r cynnydd enfawr hwn yn y galw a nododd ystod o ffyrdd y byddai'n helpu cyflogwyr adeiladu i gael mynediad at y gweithlu medrus sydd ei angen arno. Mae'r mesurau'n cynnwys mwy o gyllid i gynyddu niferoedd prentisiaethau, datblygu llwybrau a gefnogir gan gyflogwyr fel Lefelau T a swyddi dan hyfforddiant, a gwella datblygiad oedolion trwy weithdai Sgiliau newydd.

“Mae'n debyg fy mod i'n talu 30% yn fwy [mewn cyflogau] nag oeddwn i 12-18 mis yn ôl. Hyd yn oed am labrwr digreffft... Po fwyaf o bobl nad ydynt yn dod yn ôl, y lleiaf y mae'r gronfa, ac mae'n gyrru'r costau i fyny. ”

Cyflogwr adeiladu yn Llundain

System ymfudo ar sail pwyntiau

Er bod cyflogwyr cyffredinol yn dweud bod eu dibyniaeth ar weithwyr ymfudol wedi lleihau, mae'n bwysig bod cyflogwyr adeiladu yn gallu defnyddio'r System Mewnfudo'n Seiliedig ar Bwyntiau (PBIS) o hyd, pan fydd eu hangen arnynt.

Fodd bynnag, mae data diweddaraf Visa a Mewnfudo'r DU yn dangos mai dim ond 654 o gyflogwyr adeiladu a drwyddedwyd i ddefnyddio'r system ym mis Hydref 2021. Mae CITB yn amcangyfrif bod cyfanswm o 90,000 o gwmnïau adeiladu yn cyflogi gweithwyr y tu allan i'r DU.

Mae rhai busnesau bach a chanolig adeiladu yn anfodlon neu'n methu ag ymgysylltu â'r PBIS oherwydd y gost a'r amser a gymerir i noddi gweithiwr medrus. Ar hyn o bryd mae noddi un sy'n enedigol o'r DU yn ysgwyddo'r costau canlynol i gyflogwr bach sy'n defnyddio'r Llwybr Visa Medrus:

- **Trwydded noddi (£536)**
- **Tystysgrif nawdd (£199)**
- **Tâl Sgiliau Mewnfudo (£364 a £182 bob chwe mis arall)**
- **Gordal Iechyd Mewnfudo (£624 y flwyddyn)**
- **Ffi Ymgeisio o £610 am hyd at dair blynedd (£1,220 am hyd at bum mlynedd ynghyd â £624 am bob blwyddyn arall).**

Dywedodd y cyflogwyr a gafodd eu cyfweld eu bod yn cymryd wyth i ddeg wythnos i noddi gweithiwr ymfudol trwy'r system, a bod hyn yn rhy hir i fodloni eu hanghenion recriwtio.

Mynegodd gyflogwyr bryder hefyd nad yw crefftau allweddol â phrinder sgiliau yn gymwys ar gyfer y Llwybr Visa Medrus. Ymhlith y rhain mae gweithwyr leinin sych, gweithwyr asbestos, ac ynysyddion, er eu bod yn ymddangos eu bod yn bodloni'r meini prawf cymhwyster. Yn ogystal, nid ydynt yn sicr sut i fynegi'r pryderon hyn.

Mae CITB a'r Cyngor Arweinyddiaeth Adeiladu (CLC) wedi gweithio gyda'r llywodraeth i gael galwedigaethau sy'n wynebu prinder ar y Llwybr Visa Medrus.

Mae llwyddiannau'n cynnwys gosod brics, gwaith coed a phlastro. Fodd bynnag, roedd y cyflogwyr yn gyson yn eu galwadau i'r system fod yn rhatach, yn hyblyg ac yn gyflymach i'w chyrchu i'w galluogi i'w defnyddio, nes bod y gweithlu domestig yn gallu cael eu hehangu.

Roedd y rhai a oedd yn cyflogi gweithwyr ymfudol heb sgiliau yn fwy beirniadol o'r system. Roeddent yn teimlo y byddai prinder gwaith sylweddol yn dod i'r amlwg oherwydd nad oedd digon o weithwyr yn y DU eisiau ymgymryd â rolau â sgiliau is.

Yn gyffredinol, roedd y cyfweleion yn teimlo bod y trothwyon isafswm cyflog y mae'n rhaid iddynt eu talu i weithwyr ymfudol i weithio yn y DU yn rhesymol. Fodd bynnag, mae gan gyflogwyr ystod o bryderon ynghylch elfennau eraill y PBIS. Mae'r rhain yn cynnwys:

- **Mae lefel y Saesneg sy'n ofynnol yn eithrio darpar weithwyr sydd â Saesneg sy'n ddigon da i fynd ar y safle**
- **Anallu cyflogwyr i nodi a yw cymwysterau o wledydd eraill yn addas i ddinesydd y tu allan i'r DU gael ei noddi**
- **Diffyg llwybr i gyflogwyr gyflogi gweithwyr nad ydynt yn gweithio yn y DU ar sail hunangyflogedig**
- **Y gost o drosi swyddi hunangyflogedig yn rolau PAYE. Yn ogystal, teimlwyd bod yn well gan y mwyafrif o'r gweithwyr sydd o du allan i'r DU weithio ar sail hunangyflogedig, gan ei fod yn caniatáu iddynt fynd gartref am yr haf**
- **Nid yw'r system yn cyfrif am anghenion tymor byr, gweithwyr dros dro ym maes adeiladu. Tynnodd rhai cyflogwyr sylw at y ffaith na fyddai asiantaethau'n gallu dod â'r staff hyn i mewn o'r tu allan i'r DU gan fod yn rhaid i'r noddwr fod yn gyflogwr terfynol.**

Ymgysylltiad cyflogwr â llwybr gweithiwr medrus

Er yn gyffredinol, dywed cyflogwyr fod eu dibyniaeth ar weithwyr ymfudol wedi lleihau, mae'n bwysig bod cyflogwyr adeiladu yn gallu defnyddio'r System Mewnfudo'n Seiliedig ar Bwyntiau (PBIS) o hyd, pan fydd ei angen arnynt.

Amlygodd cyflogwyr rolau penodol y maent am eu hychwanegu i'r Llwybr Visa Medrus, gan gredu eu bod yn bodloni'r meini prawf. Mae'r rolau hyn yn cynnwys gweithwyr leinin sych, gweithwyr asbestos ac ynysyddion. Yn ogystal, roedd cyflogwyr eisiau deall

sut byddai'r rhestr Llwybr Visa Medrus a Phrinder Galwedigaeth yn ymateb i newidiadau yn y farchnad lafur a'r galw am sgiliau, er mwyn sicrhau bod y system ymfudo'n gweithio'n effeithiol yn y dyfodol.

"Mae'n un o ddwy ffordd. Naill ai bydd y diffyg yn cynnwys Prentisiaid Lloegr trwy'r holl gynlluniau newydd, neu ar ôl blwyddyn neu ddwy bydd y llywodraeth yn ymateb i ba bynnag brinder y mae'r diwydiant adeiladu yn tynnu sylw ato ac yn newid y cwotâu, felly mae'n haws dod â phobl i mewn o'r arbenigeddau y maent ar goll. Felly, os na allwn gael digon o weithwyr asbestos, byddant yn eu rhoi ar y rhestr uchaf fel y gallwn gael adeiladau wedi'u hadeiladu."

Cyflogwr adeiladu yn y De Ddwyrain

Petruster cyflogwr ynghylch cynllun trwydded

Rhaid i gyflogwyr sy'n ceisio cyflogi gweithwyr o'r UE ddod yn noddwyr trwyddedig cymeradwy i wneud hynny. Mae'r gyfradd derbyn trwyddedau yn y diwydiant yn isel iawn o hyd. Nid oedd yr un o'r cyflogwyr a gafodd eu cyfworld wedi cofrestru i ddod yn gyflogwr trwyddedig, er bod rhai yn ystyried ymuno â'r cynllun.

Mae'r rhwystrau sy'n atal cyflogwyr rhag ymuno yn cynnwys gwaith papur, cost (yn enwedig os yw'r gweithiwr yn gadael ar ôl cyfnod byr), a diffyg profiad wrth recriwtio yn y ffordd hon. Roedd hyn yn arbennig o wir yn achos y cyflogwyr hynny a oedd newydd recriwtio cenedlaethau nad ydynt yn rhan o'r DU eisoes yn y DU.

"Fe wnaethon ni edrych i mewn i hyn yn ddiweddar oherwydd roedd gennym ni ymgeisydd o Bortiwgal, ac roedd yn £1,600 ar gyfer y cais, ac yna rwy'n credu ei fod yn £1,000 y flwyddyn. Ond rydych chi'n gwario'r arian hwnnw, ac ni allwch sicrhau y bydd yr unigolyn hwnnw'n aros. Peth mwy i ni oedd y gall gymryd wyth i ddeg wythnos, ac nid oedd gennym yr amser i gais yr unigolyn hwnnw gael ei gymeradwyo."

Cyflogwr adeiladu yn y De Ddwyrain

"Mae'n rhywbeth rydym yn ymwybodol ohono yn ôl y galw. Y diffyg gweithwyr...rydym yn canolbwyntio ar hynny. Ond mae'n rhywbeth y mae'n rhaid i ni ei ddatrys."

Cyflogwr adeiladu yn Llundain

Ymgysylltu â Chynllun Trefniant yr UE

Yn gyffredinol, roedd cyflogwyr canolig a mawr yn teimlo'n gyfarwydd â Chynllun Trefniant yr UE ac fe wnaethant adrodd eu bod wedi gweithio'n galed i annog a helpu eu gweithwyr y tu allan i'r DU i ymuno â'r cynllun. Roedd hyn yn cynnwys siarad â'u staff yn uniongyrchol ynglŷn â hyn, darparu gwybodaeth ac arweiniad yn ogystal â gweithdai i gael mynediad at gyngor cyfreithiol.

Adroddodd cyflogwyr amheuaeth o weithwyr, lefel eu dealltwriaeth ohono, a'i hwylustod i'w ddefnyddio. Fodd bynnag, roedd y rhan fwyaf o gyflogwyr mawr a chanolig a gafodd eu cyfweld yn teimlo eu bod wedi cael llwyddiant da neu resymol wrth berswadio eu gweithlu nad oeddent yn dod o'r DU i gofrestru.

Newid allweddol i ddinasyddion yr UE sy'n dod i weithio yn y DU yn y tymor hir o dan y system fewnfudo o 2021 yw bod eu statws mewnfudo yn dibynnu ar aros yn gyflogedig nes eu bod yn cronni pum mlynedd o breswyl parhaus ac yn llwyddiannus wrth geisio am setliad parhaol. Roedd symud yn rhydd yn darparu mwy o hyblygrwydd i dreulio cyfnodau y tu allan i'r wlad, rhywbeth a oedd yn debygol o fod yn bwysicach yng nghyd-destun y pandemig. Roedd cyflogwyr yn poeni y byddai hyn yn golygu y byddai llawer o unigolion nad ydynt yn gweithio yn y diwydiant yn colli'r hawl i fyw a gweithio yn y DU.

"Gyda'n bechgyn, nid oedd y derbyniant yn ofnadwy, cafodd oddeutu 80% eu setliad a statws cyn-setliad. Felly, maen nhw'n gallu aros yma ac mae hynny'n wych, ond rydym ni i gyd yn gwybod nad yw hynny'n ddigon. Mae'r diwydiant adeiladu yn dod yn brysurach, ac mae hynny'n wych i'r economi ond rydym ni bob amser wedi dibynnu ar y llif cyson hwnnw i'r wlad nad yw'n mynd i ddod."

Cyflogwr adeiladu yn Llundain

Cefnogaeth CITB i ehangu'r gweithlu domestig

Mae'r cynllun hwn wedi canolbwyntio ar greu gwell llwybrau i'r diwydiant, tyfu a chwblhau prentisiaethau a chreu gwell cysylltiadau rhwng addysg bellach a gwaith.

Ers hynny, mae'r pandemig wedi tyfu maint yr her wrth i weithwyr ymfudol adael y DU ac mae'r DU wedi gweld gostyngiad yn nifer y prentisiaethau. Fodd bynnag, mae pwyslais cyffredinol y cynllun yn aros yr un fath a thrwy waith agos gyda'r llywodraeth a'r CLC, rydym wedi gweld y cynllun yn dechrau cael ei gyflawni ac yn cael ei ddatblygu ymhellach.

Mae prif elfennau datblygiad yn cynnwys:

- **Am Adeiladu**, mae porth gyrfaoedd y diwydiant wedi denu dros 520,000 o bobl yn hanner cyntaf 21/22, sydd eisoes i fyny ar gyfanswm blwyddyn lawn 2020-21 o 500,000 o ymwelwyr. Bellach mae gan ddefnyddwyr gam nesaf i symud ymlaen i'r gwasanaeth paru ar gyfer mynd i mewn i adeiladu sy'n arddangos cyfleoedd ar gyfer profiad gwaith, prentisiaethau a swyddi.
- **Canolfannau Profiad ar y safle.** Mae'r Gronfa Sgiliau Adeiladu a ariennir gan y llywodraeth a reolir gan CITB wedi paratoi dros 6000 o unigolion newydd i'r diwydiant, o amrywiaeth eang o gefndiroedd, i weithio ym maes adeiladu gyda rhyw 2934 mewn swyddi adeiladu dri mis yn ddiweddarach. Ers hynny, mae CITB wedi buddsoddi mewn hybiau ar y safle yng Nghymru a Lloegr a fydd yn cynhyrchu mwy na 11,000 o unigolion newydd sy'n barod am waith ac am y safle erbyn 2025. Bydd canolfannau yn yr Alban yn ychwanegu at y cyfanswm yma yn dilyn caffael yn 2022.

Gweithio gyda FE

Mae CITB wedi gweithio gyda chyrrff FE a'r llywodraeth i greu swyddi galwedigaethol dan hyfforddiant sy'n darparu cyfuniad o brofiad gwaith a hyfforddiant

i ddysgwyr a fydd yn eu paratoi ar gyfer swydd neu brentisiaeth ym maes adeiladu. Yn seiliedig ar safon gosod brics a ddatblygwyd gan CITB, mewn rhaglen beilot gydag 20 o fyfyrwyr yng Ngholeg Hartlepool gwelodd 64% o ddysgwyr a gwblhaodd y swydd dan hyfforddiant Galwedigaethol yn symud o FE i swydd neu brentisiaeth ym maes adeiladu o'i gymharu â 41% â chyrsgiau FE cysylltiedig ag adeiladu presennol.

Yn seiliedig ar lwyddiant y peilot, mae CITB yn gweithio gyda phartneriaid i ddatblygu safonau pellach mewn Gwaith Saer a Saernïaeth, Plastro a Phaentio ac Addurno ac i ehangu ar yr un cyfredol. Yn ogystal â chynyddu nifer y dysgwyr FE sy'n mynd i swyddi adeiladu dan hyfforddiant yn uniongyrchol, bydd yn creu llwyfan i gyflogwyr ac FE i weithio gyda'i gilydd i greu ffyrdd gwell o baratoi gogwyddion ar gyfer gwaith.

Prentisiaethau

Mae nifer y prentisiaethau sy'n dechrau, a oedd yn gostwng cyn y pandemig, bellach yn gwella ac rydym yn disgwyl iddo daro lefelau cyn-bandemig erbyn hydref 2022. Mae gan CITB raglen gymorth ar gyfer prentisiaethau gan gynnwys paratoi dysgwyr ar eu cyfer; cysylltu dysgwyr, darparwyr a chyflogwyr; cefnogi prentisiaethau i sicrhau eu bod yn cwblhau'r rhaglenni; cyllid grant presenoldeb a chwblhau prentisiaethau a thalu costau teithio pellter hir; a chodi ansawdd prentisiaethau a mynd i'r afael â bylchau ynddo. Sicrhodd hyn mai dim ond 24 allan o 11,000 o brentisiaid CITB a gollodd eu swyddi yn ystod yr argyfwng economaidd gwaethaf yn ystod ein hoes.

Rydym wedi adeiladu ar hyn trwy weithio gyda'r llywodraeth ym mhob un o'r tair gwlad i foderneiddio prentisiaethau, cyflymu'r broses o drosglwyddo cronfeydd lefi brentisiaethau i gyflogwyr sydd angen a datblygu modelau prentisiaeth fwy hyblyg, gan gynnwys y rhai sy'n cydnabod y dysgu y mae prentisiaid eisoes wedi'i gwblhau.

Mae CITB wedi cefnogi 66,000 o brentisiaethau ym maes adeiladu dros y pum mlynedd diwethaf. Rydym yn darparu hyd at £14,500 mewn grantiau ar gyfer pob prentis y mae cyflogwr adeiladu'n ei gyflogi.

Am ragor o wybodaeth cysylltwch â:

Jonathan Pipe
Dadansoddwr Diwydiant
CITB

jonathan.pipe@citb.co.uk

